

Utskärning i trä:LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Den utskärning som företogs i
trä, som klappstäm, skl. "torskäll" och kar,
snör asken, skl. "snör asken", varken som
gjordes med en spetsig skarp kniv.

Utskärningen i dessa mindre föremål
kallades för "springlering" i stämme för-
mål, som skäp, märlor och kallades ut-
skärning för "springling". På de stämme
föremålen stack man även ut figu-
rer som med en skarp järn, "stisljäm"
liknade ut var man kallade för "nar"
och "träskor". Detta arbete utfördes av
händigare personer på fritiden, t. ex om
bovällarna, och det fanns även äldre personer
som var specialister i detta arbete och kallades.

Utskurna minster:

De minster som skars ut i tid var
många slag som stjärnor, ringar, fåglar,
ankor, gäss, strick, teckningar, halomän,
blommor, ättal och dato m.m.

I förtid gav man klafsten, skat-
telsten, träskor, värkniver osv. där man
försökte visa sin konst i utskärings-
konsten. Dessa saker måste även bestäl-
las av någon person som var känd för
sin träsnidning.

Träskor som man plinkade i förtid gav
var särskild utprägling kunde även för-
skön, och blund springningen rättes
"mulliken" - stift med gula huvud.

Fjälmanngäver:

3

Fjälmanngäver utgjordes av "hem-
mangöva" - hemstickerade ullstumpar
sål. "läsar", stumpelant - eller "läse-
lant", hemvävda eller flätade, de
flätade stumpelanten kallades "lätjy-
velant" med dessken i ändarna och
minster för lantet, som högefflar
- "lätjyver", örkar, tesuglar m. m.
Av den denna sorten utgjordes av fem-
tusen om kvävarna eller annan fi-
tis ut för "färara" - skänka bot,
d. v. till sin fjälman.

De som ensigs kom ad gå igen:

Personer som ombkommitt genom
lesådöds, ilijälslagito uen tagit sig
själs ar daga ensigs ad komma igen
efters döden. Det ensigs fri ad de läm-
nat detta jordiska utan ha gjort upp
med livet ordentligt vel, man fruktade
de alltid för dem vel de själarna där
de ombkommitt. — — —

Gångängare kom igen i sinna gäst-
ter eller vckor som betydliga väsen
som kallades "gäster". — — —

Ingosmannen berättar: En släk-
ting hade ombkommitt genom olycks-
fall på den skt. Klöfta kyrkan i
Könstads socken, Om nättimen vraden

Lapp!

4

hustrum är ad någon kom in i stu-
gen. Gensjungen kom orymlig, men
håll väsen. Glömd kunde det ad hon
lade en obekantig kända är ad må-
gat temot lade sig över henne och
hon blev sjuk efter åk.

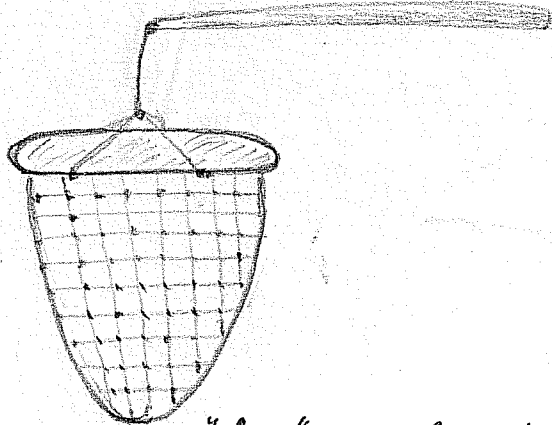
Efter en bits funderande beslöt hon
sig för ad själva manna gungen
i jorden. Då hon kom nästa gång
läste hon högt en psalm samt ma-
nade honom i Jesus namn bort från
hennes vel. Efter detta var
hon borta vel. man ansåg för ad
hon föde no i graven.

Kraftfiske med sl. Qlör eller kraftborg:

Man lemlade fånga kraftor med en
sl. Qlör eller kraftborg. (Kvärsättning.)
Korgen knöts av sigelgum eller något
grovare bom som man kallade för "säckabom"
i nätet (som bilden utvisar) men så man
ad inte kraftorna kunde koppla igenom.
I korgens öppning avrundade man en
rulling eller bom som man också använde och
kallade, "pilsvizer" - en läjlig pilkäpp.
Från denna öppning knöt man fyra
bom, två från varje sida vilka gingo
upp till stängan ad första denna med.
Om man fiskade lade man en sten för
botten av korgen för ad denna skulle
sjunka och som lockbete bom man fast

4119

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Gill" eller "krossakong";

Matte Åberg

en vill, drämsk färd vid eller kätt bit.
Men vatte ut krogen i än, eller i
mängelgar så ad den him ad stä för
balken vaxtar man lätt fast i stän-
gen eller lade den upps för hanten.
Kroften en tist lyfte man upps kro-
gen för ad se efter om käftan tem-
mit i krogen. Käftorna skulle fas-
den genom öppningen och dr de
pominil in i gånck fastade de
med klorna i gånck.

Gäddfångst med svana:

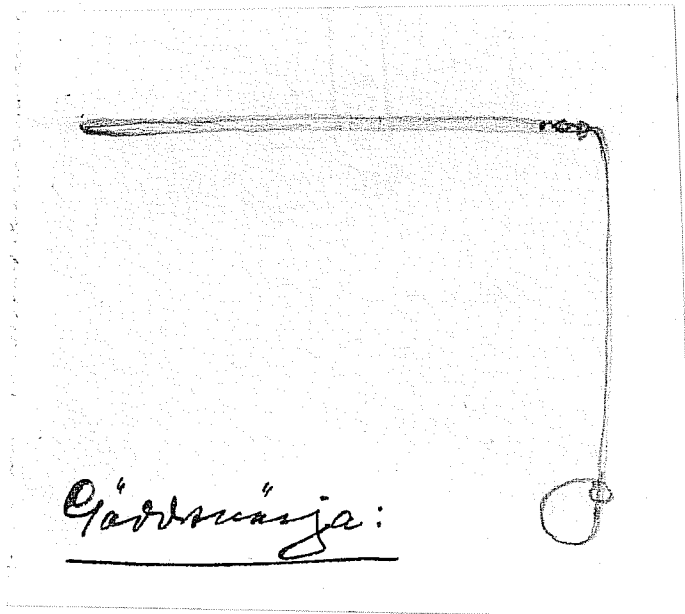
gädd-

Vid ~~färd~~ fiske använde man sbl
svana. Man lät sig vis kanten av an.
Då gäddan var synlig i vattnet, antogs
det skulle vara klar vatten, förde man
svanen fram för gäddan, då den stod still-
la. När man hade svanen under gäddan
ryckte man hastigt till i stängen
och slängde lika hastigt stängen till-
baka. Svanen utgöres av smidig stål-
tråd, väl fast bunden i stängen eller
späl. Svanen var en sbl "räms svana"
som gånst märde om gäddan.

Gammal ågonelick som man ryckte till
med svanen skulle gäddan kastas upp på
land. — —

4119

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Matte Åberg

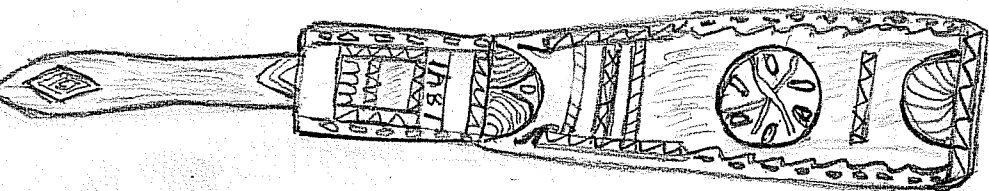
Skriv endast på denna sida!

4119

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"Skäffelstia" (med utskurna tråkarter.)

Klappstia

Den här åbningsbara figuren
är skurna i trä (alltså inte
målade.)

(Färdig är av Kalle Åberg.)